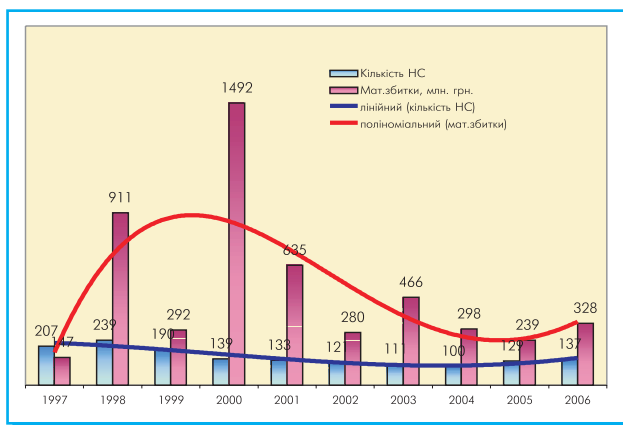

7.4. Тенденції виникнення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру у 2007 році

Аналіз надзвичайних ситуацій природного характеру, що мали місце на території України у 1997-2006 роках показав, що їхня кількість, починаючи з 2000 року, мала тенденцію до зменшення, проте загальна кількість надзвичайних ситуацій у 2005-2006 роках збільшилася і перевищила показники 2004 року на 30 % і 37% відповідно. При цьому збільшення кількості НС відбулося, головним чином, за рахунок НС геологічного характеру.

Разом з тим, величина матеріальних збитків в Україні внаслідок надзвичайних ситуацій не мають чіткої кореляції з кількістю надзвичайних ситуацій. Так зменшення кількості надзвичайних ситуацій, яке спостерігається, починаючи з 2000 року, не призвело до зменшення втрат від цих подій, а навпаки відмічалось суттєве збільшення в окремі роки (2000, 2001, 2003 роки).

Залежність між кількістю НС природного характеру та збитками внаслідок цих подій

За статистичними даними останніх 10 років більша кількість НС природного характеру припадає на II та III квартали. Надзвичайні ситуації, що виникли у 2006 році також підтвердили цю закономірність. А більшість НС припадає на медико-біологічні, метеорологічні (які нерідко мають міжобласне поширення) та геологічні надзвичайні ситуації.

Тенденції виникнення НС гідрометеорологічного характеру

Україна за своїми фізико - географічними умовами в світовому масштабі не відноситься до територій з дуже високим ризиком виникнення стихійних лих, проте за останні роки саме погодні умови поряд з іншими чинниками неодноразово були причиною надзвичайних ситуацій державного та регіонального рівнів із значними матеріальними збитками (80-90% від загальної суми збитків).

У розподілі небезпечних та стихійних метеорологічних явищ за видами (за 1981 - 2006 роки) найбільшу кількість випадків мають: сильний

дощ (1364) та сильний вітер (659), що від загальної суми явищ складає 57%, заморозки (256) та сильні хуртовини (231) - 14%. Надзвичайно висока пожежна небезпека - 176, сильний сніг - 169, град - 154, різкі зміни погоди - 154, зниження температури повітря - 138 (22 % загальної суми явищ). Останні 7% - ожеледь (73), туман (55), смерчі, замети, пилові бурі (39), складні водні відкладення (38) та налипання мокрого снігу (34).

За даними Українського Гідрометеоцентру за період 1981-2006 років найчастіше стихійні метеорологічні явища (181-249) відмічаються в Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Одеській областях та АР Крим. Найменша кількість стихійних гідрометеорологічних явищ за той же період - у Житомирській, Полтавській, Рівненській, Сумській та Чернігівській областях.

Заслугує на увагу заява ВМО про зростання нестабільності гідрометеорологічних процесів у глобальному масштабі та екстремальних кліматичних явищ з проявом на регіональних рівнях. За оцінкою експертів ООН по клімату, стихійне лихо може виникати в нетрадиційні для нього сезони року і на територіях, де раніше відмічалось дуже рідко, а можливо і не відмічалось зовсім. Тому господарський комплекс країни та населення постійно повинні бути готовими до погодних аномалій та явищ, пов'язаних з ними. Для чого потрібний аналіз надзвичайних ситуацій природного характеру в багаторічному розрізі, в кожному конкретному регіоні та постійний моніторинг поточних гідрометеорологічних умов.

Тенденції виникнення НС геологічного характеру

Протягом 2005-2006 років відмічається тенденція щодо активізації небезпечних екзогенних геологічних процесів, особливо зсувів та підтоплення.

Найскладніші умови активізації геологічних процесів у Карпатському, Закарпатському регіонах та в регіоні гірського Криму, де найсильніше відчувається дія природних факторів, та в Передкарпатському, Донецькому і Криворізькому гірничовидобувних регіонах, які мають найвищі техногенні навантаження, що підсилюють дію природних факторів.

З урахуванням вищезазначеного та з огляду на вплив техногенного навантаження на геологічне середовище у 2007 році слід очікувати:

- подальшого зростання числа зсувів (переважно під впливом техногенезу) і перехід раніше стійких схилів до категорії зсувонебезпечних, в результаті чого зростає інженерно-геологічний ризик освоєння територій та виникнення надзвичайних ситуацій. Це стосується, в першу чергу, гірських районів Карпат та Криму, промислово-міських та гірничо-промислових агломерацій, прибережно-морських територій (м. Ялта, Одеса, Маріуполь, Бердянськ, Севастополь та ін.);

- посилення процесів підтоплення в ряді регіонів Придніпров'я, Донбасу, Закарпаття, Прикарпаття, Причорномор'я. Найбільш несприятливі умови з підтопленням можливі у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Харківській та Херсонській областях.

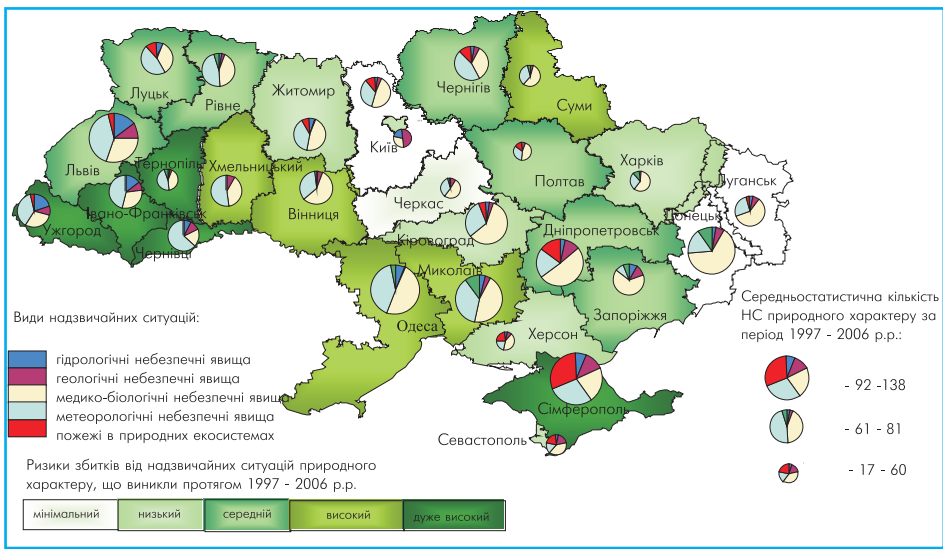
Тенденції виникнення НС медико-біологічного характеру

За статистику 1997-2006 років, серед надзвичайних ситуацій природного характеру максимальна кількість та найбільші людські втрати припадають на ситуації медико-біологічного характеру, негативна тенденція прояву яких зберігатиметься і у 2007 році, і прямо залежить від епідемічної та санітарно-гігієнічної ситуації в державі.

Враховуючи низький рівень добробуту та санітарної культури населення, незадовільну якість харчових продуктів та питної води, відсутність вітчизняних препаратів для діагностики ряду гострих кишкових інфекцій (особливо екзотичних, які можуть бути завезені) та інших факторів, високий ступінь забруднення довкілля збудниками інфекційних хвороб, ймовірність виникнення таких надзвичайних ситуацій досить висока у будь-якому регіоні України. За статистичними даними, найбільший ризик виникнення НС медико-біологічного характеру у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській та Одеській областях.

Враховуючи особливості прогнозування НС природного характеру (у тому числі невелику завчасність), а також відмічену тенденцію щодо змін їх загальної кількості у 2001 -2006 роках, можна припустити, що у 2007 році кількість надзвичайних ситуацій природного характеру відмічатимуться на рівні 125-140 ситуацій на рік і відповідатиме показникам 2005-2006 років.

Ризики збитків від надзвичайних ситуацій природного характеру та вірогідність їх виникнення по регіонах України у 2007 році

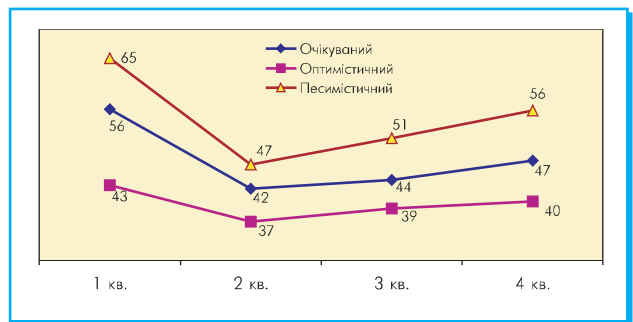

За ризиком збитку від НС природного характеру найбільш уразливими у 2007 році можуть бути Закарпатська, Івано-Франківська, Тернопільська, Чернівецька, Вінницька, Одеська, Миколаївська області та АР Крим.

Тенденції виникнення НС техногенного характеру у 2007 році

За даними попередніх років щодо кількості НС техногенного характеру, що сталися на території України, аналізу їх розподілу за видами, причинами виникнення, з урахуванням очікуваних природних факторів та гідрометеорологічних явищ, значного фізичного та морального зносу основних фондів на більшості підприємств, наявності в регіонах потенційно небезпечних об'єктів, інших економічних та соціальних показників розвитку, можна припустити, що у 2007 році загальна річна кількість

Прогноз кількості надзвичайних ситуацій техногенного характеру в Україні у 2007 році

НС техногенного характеру становитиме від 159 (оптимістичний сценарій) до 219 (песимістичний сценарій) випадків.

За видами надзвичайних ситуацій техногенного характеру у 2007 році найбільші ризики припадають на пожежі та вибухи, НС на транспорті, на системах життєзабезпечення та пов'язані з раптовим руйнуванням будівель і споруд.

У I та IV кварталах дуже суттєвий вплив на кількість НС можуть справити гідрометеорологічні явища. Збільшуються ризики виникнення аварій на системах життєзабезпечення та електроенергетичних системах, НС на транспорті, а також пов'язаних із пожежами, зокрема у житловому секторі.

Максимальну кількість НС на транспорті слід очікувати у третьому кварталі 2007 року, коли значно зростає інтенсивність руху, збіль-

шуються обсяги перевезень вантажів і пасажирів. До регіонів з високими ризиками катастроф на транспорті відносяться: АР Крим, Дніпропетровська, Донецька, Львівська, Миколаївська, Одеська, Херсонська області та м. Київ.

Значна кількість пожеж та вибухів щороку реєструється в Донецькій, Дніпропетровській та Луганській областях, ризики виникнення яких є і залишаються дуже високими, особливо на шахтах. Високі ризики виникнення пожеж та вибухів у житловому секторі зберігаються у Житомирській, Київській, Львівській, Полтавській і Харківській областях.

Протягом минулих років значно збільшилася кількість НС на системах життєзабезпечення. Отже, зберігаються високі ризики їх виникнення і у 2007 році, зокрема, у Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Херсонській областях і м. Севастополі.

Залишаються високими ризики виникнення НС, пов'язаних із викиданням (загрозою викидання) небезпечних хімічних речовин на промислових об'єктах, із наявністю у навколишньому середовищі шкідливих (забруднювальних) речовин понад гранично допустимі концентрації у Вінницькій, Луганській, Сумській, Харківській і Чернігівській областях.

Найбільш вразливими щодо НС на електроенергетичних системах регіонального рівня можуть бути АР Крим, Вінницька, Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Тернопільська, Хмельницька і Чернівецька області. Значно меншими будуть ризики виникнення надзвичайних подій (інцидентів) на українських АЕС.